

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
čj. 0018/67-KM
Příloha: IV/c

Vyhotoveno: 48
Výtisk č.: 10

P ř í s n ě t a j n ě !

Záznam o přijetí ministrů zahraničních věcí na ÚV PSDS
dne 9. II. 1967 v 13.00 hod.

Soudruzi Gomulka, Cyrankiewicz a Kliszko přijali ministry, jejich náměstky a velvyslance, kteří se zúčastnili zasedání ve Varšavě.

Soudruh Gomulka přivítal a kladně hodnotil pravidelné výměry názorů o zahraničně politických otázkách, které zajímají členské země Varšavské smlouvy s cílem připravit a vypracovat společné stanovisko. Zdůraznil, že strany a vlády v každé zemi rozhodují samostatně o své politice a plně respektují navzájem princip nevměšování. Přitom ovšem máme společnou mezinárodní odpovědnost v hlavních otázkách míru. Z toho vyplývá naše společná linie, která je výrazem jednoty, odvozuje se z závěrů, které činí naše společné orgány (jako je Varšavská smlouva), vyvěrá z principů proletářského internacionalismu.

Soudruh Gomulka přímo přešel k posouzení politiky západoněmeckého imperialismu a řekl v podstatě toto: "Naším hlavním cílem je upevnění míru, naší povinností paralyzovat úmysly nepřátel. To jsme podtrhli na varšavském a bukureštském zasedání FPV. Bukureštská deklarace správně zaměřuje naše kroky, jasně ukazuje na podmínky pro postup vpřed k bezpečnosti a míru v Evropě. Poukazuje jednoznačně na to, že zdrojem napětí a studené války, hlavním straníkem politiky síly v Evropě je politika NSR; známe její cíle a stavíme se jí na odpor. Jejich cíle jsou perspektivní."

Jdou po stupních. Prvním stupněm má být pohlcení, odstranění NDR. Pak chtějí přikročit k dalším: ke změně hranic a postupně všech důsledků druhé světové války.

Jsme toho názoru, že do jisté míry se za Erharda a Kiesingera sice změnila taktika, ale hlavní cíle západoněmeckého imperialismu se nezměnily. Včera jsem o tom mluvil v Kattovicích. Lidé se nás dotazují na situaci. Musel jsem zaujmout stanovisko k politice nové vlády NSR a k palčivým otázkám našeho vztahu k ní. Známe význam NDR. Je to socialistická výspa nejdále na Západě. Kdyby padla, bylo by to ohromné sousto pro Západ. Všimněme si situace. My nežádáme, aby NSR byla připojena k NDR. Nic takového nevytyčujeme. Bylo by to nerealistické, byla by to studeno-válečnická výzva. V Bonnu však nadále nepřestávají se studenou válkou a s programem likvidovat NDR.

Jde nám se vši vážností o bezpečnost a mír v Evropě. Cesta k tomuto cíli se však v důsledku politiky NSR neotvírá. Je nutno proto trvat na tom, že tato politika se musí změnit. Podtrhujeme, že je to především nutné v otázce hranic, přístupu k atomovým zbraním a zvláště musíme zdůraznit nutnost, aby se NSR vzdala tak zvaného práva na výlučné zastupování. Jak si to představujeme? Samozřejmě nechceme, aby hned NSR navázala diplomatické styky s NDR. Jednak je to nerealistické, jednak by nám řekli, že se vměšujeme do jejich suverénních práv. Uznat NDR to vyžaduje podle našeho přesvědčení tuto nutnost: NSR se musí veřejně, oficiálně a definitivně vzdát tak zvaného práva na výlučné zastupování. To by umožnilo uznání NDR celým světem. NSR však dnes brání řadě států, zvláště v třetí světě uznat NDR - byť by už chtěly. Vyhrožuje jim, vyvíjí nátlak ekonomickými úvěrovými a obchodními instrumenty. Všimněme si jednoho. Tuto typickou politiku síly uplatňuje NSR v době, kdy ještě není prvořadou mocností. Představme si, jakým hlasem by s námi NSR mluvila, kdyby

dosáhla postupně svých cílů v atomových otázkách nebo ve vztahu k NDR.

Soudíme, že jsme na křižovatce, že jde o historickou chvíli, kdy se rozhoduje neobyčejně závažně o budoucnosti míru a světa. Německý imperialismus provádí politiku perspektivní, krok za krokem. Je třeba varovat. Za pár let, za 10 - 15 let bychom se nedohledali, jestliže bychom dnes dovolili, aby NSR učinila první kroky.

Je třeba vážně posoudit tento stav. Všichni uznáváme dva německé státy. Avšak zatímco žádná z kapitalistických zemí nenavázala diplomatické styky s NDR, už dva socialistické státy mají diplomatické styky s NSR. To je nerovnost. Rozumíme postupu SSSR před 12 léty. Situace byla jiná. Usilovali jsme bezprostředně o mírovou smlouvu s Německem. SSSR je jednou ze čtyř mocností odpovědných za Německo. Dnes je situace jiná. Bereme samozřejmě v úvahu, že rumunští scudruzi vycházejí z existence dvou německých států a situování dvou velvyslanců dvou německých států v Bukurešti přináší určitou nevýhodu NSR. Avšak to není hlavní. Hlavní je, že budeme-li takto pokračovat, dostaneme NDR do izolace. A to chce Bonn. To nesmíme dovolit. Jde o rovnoprávný stát, nesmíme připustit, aby první socialistický stát v historii na půdě Německa byl znerovnoprávněn. To je věc nás všech. To musí být naše odpověď.

Nevylučujeme, že dříve nebo později - možná že za 2 - za 6 měsíců - NSR prohlásí hranici ODRA-NISA za definitivní. Dobrá. I tak je definitivní. To je karta, kterou Bonn už dávno prohrál. To dnes není hlavní. Rozhodující je uznání NDR. S tím je nutno začít novou cestu k bezpečnosti a míru v Evropě. Plným rozbitím Hallsteinovy doktriny. Jen tak lze chápat otázku bezpečnosti i socialistických států. Bez uznání NDR Bonnem nadále bude vše zaměřeno na likvidaci výsledků druhé světové války. Nejde tu tedy o zájem národní, nýbrž o zájem všech socialistických zemí.

Toto naše stanovisko nenajde souhlas v západních zemích. Ale my musíme vyvíjet a zvětšovat tlak na Bonn. My to nejsme, kdo má platit účet na prohranou válku a za 17 let špatné poválečné politiky. Oni musí ustoupit ze svých pozic. Jinak sklídíme my všichni hořké ovoce v budoucnu.

Poté s. Gomulka vášnivě poukázal na dějinné zkušenosti sovětských, českých a polských lidí, kteří nejlépe vědí, co je německý fašismus. Bylo to strašné poznání. Nečtivme se, řekl, že právě ti jsou nejpoučenější a nejbedlivější i dnes.

Pokračoval: Otázka míru není pro nás prázdné slovo. Nelze stavět věci takto: "Vy si nechte své pozice a my své. Berte se na situaci realisticky". To je úplně scestné. Za mír je nutno vést boj, trvat na našich spravedlivých požadavcích, které jsou zároveň životní pro mír. To je náš realism.

Na závěr se s. Gomulka omluvil, že tak vášnivě hájí stanovisko jakoby z polských pozic a dodal: "Vystupuju tu jako komunista. Proletářský internacionálníismus není pro mne prázdné slovo. A kde jej mám uplatnit? Především v této základní otázce zájmu socialistických zemí, v klíčové otázce našeho boje za mír a protimírové strategie západoněmeckého imperialismu. Tady zvláště musíme mít společnou linii. Máme zájem, aby ji zastávala i rumunská strana, i když RSR navázala diplomatické styky s NSR a my se na jejích význam díváme jinak než rumunští soudruzi. Ale nadále je třeba tuto linii tvrdě zastávat. Rumunská strana - věříme - půjde s námi v boji za práva socialistických zemí.

Dále si vzali slovo:

s. Gromyko: "Co jste tu řekl s takovou silou přesvědčení je hodnocení a linie, kterou SSSR plně sdílí. To říká odpovědně jménem našeho vedení, jménem ÚV KSSS".

S. Malitsa: "Vážím si toho, že jste podtrhl, že každá strana rozhoduje o své politice a o její odpovědnosti vlastnímu lidu. Jde o to, aby se hledělo na zájmy míru a každá strana postupovala a bojovala v tomto směru. Mluvil jste o dipl. stycích NSR - RSR. S plnou úctou k vašemu stanovisku máme na to ten názor, že do hradby politiky NSR je nutno probít průlom, které později zvětšíme a využijeme v náš prospěch. Vidíme to jako proces. Jde o to, aby každá strana podle svých možností dobyla další pozice, které obrátíme ve společné vítězství."

S. Winzer: Poděkoval pohnutě za hlubokou analýzu a intenzivitu porozumění pro roli NDR. Připomněl zkušenosti německých komunistů, která ukazuje na hlavní osudovou chybu minulosti a tou je podcenění německého imperialismu. A ta se opět dnes objevuje. Druhou základní otázkou v boji socialistických zemí za mír a proti imperialismu je jednotu. Vyslovil plný souhlas s vývody s. Gomulky jménem ÚV SED.

Poté soudruh Gomulka skončil přijetí.